

WZK-II.0012.25.2022.MP

Sosnowiec, dnia stycznia 2023 r.

PREZYDENT
ARKADIUSZ CHECIŃSKI
05.01.23

URZĄD MIEJSKI w SOSNOWCU
BIURO RADY MIEJSKIEJ

wpłynęło 04. 01. 2022

L.dz.
Podpis: *na.*

Pan
Wojciech Kulawiak
Przewodniczący Komisji
Bezpieczeństwa i Porządku
Publicznego
Rady Miejskiej w Sosnowcu

Przedkładam w załączeniu materiał na posiedzenie Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego Rady Miejskiej, która odbędzie się w dniu **11 stycznia 2023r.** Temat komisji:

„Informacja nt. przygotowań i samej realizacji zadań z zakresu Obrony Cywilnej, przygotowanie schronów dla ludności oraz ich utrzymanie w gotowości – koncepcja kierunków działania.”

p.o. Z-cy Naczelnika
Wydziału Bezpieczeństwa
i Zarządzania Kryzysowego

Mariusz Łabędzki

Zał. nr 1

„Informacja nt. przygotowań i samej realizacji zadań z zakresu Obrony Cywilnej, przygotowanie schronów dla ludności oraz ich utrzymanie w gotowości – koncepcja kierunków działania.”

SEKRETARZ MIASTA

mgr Cezary Frąckalski

**Informacja nt. przygotowań i samej realizacji zadań z zakresu Obrony
Cywilnej, przygotowanie schronów dla ludności oraz ich utrzymanie
w gotowości – koncepcja kierunków działania.**

Obrona cywilna

Cele, zadania oraz organizacja obrony cywilnej

Obrona cywilna w Polsce stanowi system o sprecyzowanych zadaniach, strukturach i formach działania. Jest zespolona ze wszystkimi szczeblami administracji państwowej i samorządowej, podmiotami gospodarczymi (niezależnie od osobowości prawnej), organizacjami społecznymi oraz z całym społeczeństwem. Siłą obrony cywilnej jest jej powszechność, oznacza to, że wszyscy obywatele naszego kraju uczestniczą w ochronie grup ludzi, którzy znaleźli się w sytuacji zagrożenia.

Aktualny stan prawny

Z dniem 23 kwietnia 2022 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 marca 2022r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. z 2022 r. poz. 655, z późn. zm.). Nowa ustawa uchyliła starą ustawę z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2021 r. poz. 372, z późn. zm.), która w Dziale IV wyczerpująco regulowała problematykę obrony cywilnej. Nowa ustawa nie zawiera takich zapisów.

Do 22 kwietnia 2022 r. organizacją obrony cywilnej w Polsce zajmowała się Obrona Cywilna Kraju, której szefem był Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej. Szefowie Obrony Cywilnej na poziomie gminy, powiatu i województwa opracowywali i opiniowali tzw. plany obrony cywilnej, które były najważniejszą instrukcją dla władz cywilnych w przypadku wystąpienia zagrożenia dla ludności.

Szefem Obrony Cywilnej na poziomie województwa był wojewoda, na poziomie powiatu lub miasta na prawach powiatu - starosta lub prezydent miasta, na poziomie gminy - wójt, burmistrz, prezydent miasta.

Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi były formacje obrony cywilnej, które składać się mogły z oddziałów przeznaczonych do wykonywania zadań ogólnych, jak i jednostek specjalistycznych (np. ratownictwa). Były tworzone decyzją terenowych organów administracyjnych oraz pracodawców.

Służba w strukturach Obrony Cywilnej Kraju była obowiązkiem obywatela RP, na mocy ustawy z dnia z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Odbywała się ona na zasadach zbliżonych do służby wojskowej. Mogła być zarządzona jako służba zastępcza.

W chwili obecnej lukę w przepisach ma wypełnić projektowana ustawa o ochronie ludności oraz stanie klęski żywiołowej przygotowana w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. Obronie cywilnej poświęcony jest rozdział 9.

Generalnie, projekt zakłada likwidację instytucji Szefa Obrony Cywilnej. Obrona cywilna ma opierać się na zasobach straży pożarnej: zawodowej i ochotniczej, które w czasie pokoju mają tworzyć Krajowy System Ratowniczy zajmujący się ochroną

ludności. Z chwilą ogłoszenia stanu wojennego, stanu klęski żywiołowej i w czasie wojny system ten ma przekształcić się w obronę cywilną. Z projektu wynika, że za organizację zadań obrony cywilnej odpowiadać będzie minister właściwy do spraw wewnętrznych, wojewoda, starosta, wójt, burmistrz i prezydent miasta.

Organy te mają być odpowiedzialne za: utrzymanie i ochrony zasobów niezbędnych do wykonywania zadań obrony cywilnej; zaspokajania potrzeb ludności dotyczących zbiorowej ochrony, zaopatrzenia w niezbędne do zabezpieczenia potrzeb życiowych środki pierwszej potrzeby, w tym żywność, wodę, energię, odzież, podstawowe warunki sanitarne; prowadzenia działań planistycznych i organizacyjnych w celu przygotowania urzędu i formacji obrony cywilnej do wykonywania zadań obrony cywilnej czasu wojny i stanu klęski żywiołowej. Komendantami formacji obrony cywilnej będą zaś: na obszarze kraju – Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej; w województwie – komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej; w powiecie i miastach na prawach powiatu – komendant powiatowy (miejski) PSP; w gminie, mieście – osoba wyznaczona przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) po zasięgnięciu opinii właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej.

Do zadań komendantów będzie należało wykonywanie i koordynowanie, w porozumieniu z właściwym organem do spraw obrony cywilnej, działań i akcji ratowniczych prowadzonych w zakresie obrony cywilnej. A także kierowanie podmiotami ochrony ludności wyznaczonymi do realizacji zadań obrony cywilnej, w tym spoza krajowego systemu ratowniczego.

Z projektu wynika, że do realizacji zadań OC mogą być włączane organizacje, stowarzyszenia oraz pracownicy wybranych przedsiębiorstw, których udział ma być wykorzystywany dla ratowania zdrowia, życia i mienia ludzi oraz zapewniania ich potrzeb bytowych. Na starostów i wojewodów ma spaść obowiązek prowadzenia ewidencji osób przewidzianych do realizacji zadań OC. Ewidencję tę organy te mają prowadzić w uzgodnieniu z właściwym terytorialnie komendantem Państwowej Straży Pożarnej. Problem w tym, że z przepisów nie wynika m.in., na czym miałyby polegać prowadzenie ewidencji, jakie dane miałyby być tam gromadzone i komu przekazywane.

W kwestiach finansowania obrony cywilnej projekt zakłada, że te m.in. opłacane są ze środków budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz tworzonego Funduszu Ochrony Ludności. Za plus uważa zapis, o przeznaczeniu na cele związane z ochroną ludności, zarządzaniem kryzysowym i obroną cywilną przeznaczają się środki w wielkości nie mniejszej niż 0,1 proc. PKB.

Aktualnie podstawowe zasady organizacji i funkcjonowania obrony cywilnej określa międzynarodowe prawo wojenne, zwłaszcza Protokół dodatkowy I z 1977 r. do Konwencji Genewskich z 1949 r. o ochronie ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych, ratyfikowany przez Polskę dopiero 19 września 1991 r. jako 110 państwo,

mimo że była jego współautorem i współinicjatorem. Organizację oraz zasady przygotowania i realizację zadań obrony cywilnej regulują wewnętrzne przepisy każdego kraju. Normy międzynarodowego prawa wojennego mają zastosowanie przede wszystkim w okresie trwania konfliktu zbrojnego.

Podstawowe cele i główne zadania OC w czasie pokoju i w okresie wojny

- ochrona ludności, zakładów pracy i urzędów użyteczności publicznej oraz dóbr kultury,
- ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny,
- współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych, zagrożeń środowiska i w usuwaniu ich skutków.

Zadania obrony cywilnej w czasie pokoju

- planowanie przedsięwzięć w zakresie ochrony przed skutkami działań zbrojnych zarówno ludności, jak i zakładów pracy i urzędów użyteczności publicznej oraz dóbr kultury
- wykrywanie zagrożeń i stwarzanie warunków do ostrzegania i alarmowania ludności
- przygotowanie schronów i ukryć dla ludności oraz utrzymanie ich w gotowości do użycia
- gromadzenie i przechowywanie indywidualnych środków ochronnych dla formacji obrony cywilnej i ludności
- wyposażenie formacji obrony cywilnej w specjalistyczny sprzęt ratowniczy, przyrządy i aparaturę do wykrywania różnego rodzaju zagrożeń
- systematyczne szkolenie w zakresie OC:
 - kadr kierowniczych administracji rządowej i samorządowej,
 - formacji OC
 - ludności w ramach powszechnej samoobrony
- współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska, oraz usuwanie ich skutków

Decyzję o włączeniu sił obrony cywilnej do działań podejmują terenowi szefowie OC.

Zadania obrony cywilnej w czasie wojny

- organizuje ewakuację ludności, zaciemnianie i wygaszanie oświetlenia
- organizuje i prowadzi akcję ratunkową, udziela pomocy medycznej poszkodowanym
- organizuje pomieszczenia i zaopatrzenie dla poszkodowanej ludności
- zaopatruje ludność w sprzęt i środki ochrony indywidualnej
- prowadzi likwidację skażeń i zakażeń
- pomaga w przywracaniu i utrzymaniu porządku w strefach dotkniętych klęskami
- pomaga w budowie i odbudowie awaryjnych ujęć wody pitnej
- pomaga w ratowaniu żywności i innych dóbr niezbędnych do przetrwania
- udziela doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych

Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi przeznaczonymi do wykonywania zadań obrony cywilnej są formacje obrony cywilnej. Składają się z oddziałów obrony cywilnej przeznaczonych do wykonywania zadań ogólnych lub specjalnych oraz innych jednostek tych formacji. Zgodnie z zarządzeniem Prezydenta miasta Sosnowca – Szefa Obrony Cywilnej w sprawie przeprowadzenia reorganizacji formacji obrony cywilnej na terenie miasta zostały powołane w podmiotach gospodarczych i instytucjach formacje uwzględniając w szczególności skalę występujących zagrożeń, rodzaj formacji, ich przeznaczenie oraz stan osobowy i organizację wewnętrzną.

Formacje obrony cywilnej tworzy się w zakładach zatrudniających więcej niż 50 pracowników. W zakładach pracy zatrudniających mniej niż 50 pracowników, mogą być tworzone wspólne formacje dla kilku sąsiadujących ze sobą zakładów. Jeżeli jednak w zakładzie zatrudniającym poniżej 50 pracowników wytwarza się, magazynuje lub wykorzystuje do produkcji toksyczne środki przemysłowe, kierownicy, właściciele mają obowiązek powołać formacje, zdolne do samodzielnego działania ratowniczego w strefach bezpośredniego zagrożenia stwarzanego przez zakład pracy.

W czasie pokoju formacje obrony cywilnej nie są w pełni rozwinięte. Gotowość do działania będą osiągały sukcesywnie, z chwilą ogłoszenia wyższych stanów gotowości obronnej (w czasie od kilku do kilkunastu godzin). Czynności, obowiązki, harmonogramy i sposoby przeprowadzania tych operacji określają zarządzenia i wytyczne Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

Obowiązkowi służby w obronie cywilnej podlegają:

- żołnierze rezerwy nieprzewidziani do służby wojskowej albo do służby w jednostkach zmilitaryzowanych,
- mężczyźni niepodlegający obowiązkowi służby wojskowej, do końca roku kalendarzowego, w którym kończą sześćdziesiąt lat życia,
- kobiety począwszy od 1 stycznia roku, w którym kończą osiemnaście lat życia, do końca roku kalendarzowego, w którym kończą pięćdziesiąt lat życia.

Osoby przeznaczone do służby w obronie cywilnej obowiązane są zgłaszać się do służby w terminie i miejscu określonym w karcie przydziału do służby w formacjach obrony cywilnej albo w wezwaniu komendanta oddziału. Osoby odbywające służbę w obronie cywilnej są zobowiązane do wykonywania poleceń przełożonych w sprawach związanych z pełnieniem tej służby i wykonywaniem zadań obrony cywilnej.

Osoby odbywające służbę w obronie cywilnej są szkolone w zakresie praktycznego przygotowania do wykonywania zadań obrony cywilnej.

Podstawowymi dokumentami organizacyjnymi formacji obrony cywilnej są plany

działania tych formacji. Składają się z dwóch części: opisowej i graficznej. W części opisowej planów ujęto: strukturę organizacyjną formacji; etat / obsadę osobową /; wyposażenie; harmonogram osiągania gotowości do działania; plan alarmowania / powiadamiania / członków formacji; zadania; inne dane wynikające ze specyfiki i przeznaczenia formacji.

W części graficznej uwzględniono: miejsca formowania formacji; miejsca / rejony/ rozmieszczenia; drogi marszu; kalkulacje czasowe; zamiar prowadzenia akcji ratunkowej; źródła zaopatrywania. elementy infrastruktury OC. Miejskami stawiennictwa /formowania/ są zazwyczaj obiekty kierownictw jednostek, a system powiadamiania opiera się o istniejącą sieć przewodową lub bezprzewodową.

Do formacji obrony cywilnej o wyższym stopniu gotowości zalicza się formacje wchodzące w skład systemu wykrywania skażeń i alarmowania tj.: Powiatowy Ośrodek Analizy Danych i Alarmowania /POADA/ tworzony w UM Sosnowiec. Pozostałe formacje OC pozostają formacjami o podstawowym stopniu gotowości.

W stałej gotowości obronnej państwa formacje obrony cywilnej są zobowiązane do utrzymywania stopnia ukończenia:

- stanów osobowych, sprzętu i materiałów oraz wyposażenia indywidualnego – nie mniej niż 90 %;
- sprzętu / w poszczególnych grupach specjalistycznych;
- zapewnienia wysokiego poziomu przygotowania stanów osobowych pododdziałów ochrony ogólnej zadań specjalnych - do wykonywania zadań;

Formacje obrony cywilnej o wyższym stopniu gotowości są zobowiązane do utrzymywania nie mniej niż 50% stanów osobowych w gotowości do utrzymywania nie mniej niż 50% stanów osobowych w gotowości do działania w czasie 2 - 4 godzin od przekazania sygnału i osiągają pełną gotowość do działania przez rozwinięcie w rejonach formowania, wydanie sprzętu i wyposażenia członkom formacji oraz o osiągnięcie gotowości do wykonania określonych zadań w czasie:

1/ po zrealizowaniu przedsięwzięć stanu gotowości obronnej państwa czasu kryzysu;

- w godz. pracy 2 - 3 godz.
- po godz. pracy 4 - 8 godz.

2/ bezpośrednio ze stałej gotowości do działania

- w godz. pracy w ciągu 4 - 6 godz.
- po godz. pracy w ciągu 6 - 12 godz.

Przedstawione kalkulacje czasowe opierają się na ustaleniach zawartych w Wytycznych Wojewody Śląskiego – Szefa OC Województwa z dn. 16 lutego 2008r. Oceniając realnie możliwości rozwinięcia do działania powyższych jednostek wydaje się, że czasy te należy znacznie wydłużyć.

Rodzaje formacji obrony cywilnej w mieście Sosnowiec:

- Drużyna ochrony ogólnej;
- Drużyna odkażania transportu samochodowego;
- Drużyna ratownictwa budowlanego;
- Drużyna ratownictwa wodociągów i kanalizacji;

- Drużyna porządkowo-ochronna;
- Powiatowy Ośrodek Analizy Danych i Alarmowania.

W celu zapewnienia realizacji zadań związanych z monitorowaniem i wykrywaniem zagrożeń, ostrzeganiem ludności, utrzymaniem w stałej gotowości systemu syren alarmowych oraz obiegiem informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego na terenie miasta Sosnowca zorganizowany jest lokalny system wczesnego ostrzegania LSWO na mocy Zarządzenia nr 343 Prezydenta Miasta Sosnowca – Szefa OC z dnia 7 lipca 2020r. w sprawie organizacji i działania lokalnego systemu wczesnego ostrzegania w Sosnowcu. Nadzór na funkcjonowaniem systemu oraz zapewnienie obiegu wszystkich informacji, ostrzeżeń, komunikatów, danych i meldunków realizuje Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Sosnowcu (PCZK). LSWO obejmuje obieg informacji w zakresie całokształtu zagrożeń dla zdrowia i życia mieszkańców, infrastruktury krytycznej i obiektów budowlanych, środowiska naturalnego, terrorystycznych, bezpieczeństwa i porządku publicznego, porządku prawnego, funkcjonowania instytucji miejskich oraz powodujących znaczne straty materialne bez względu na ich źródło. Zapewnia również przyjęcie informacji o uruchomieniu stałego dyżuru i przekazanie sygnałów dotyczących stopni alarmowych.

Na potrzeby realizacji zadań związanych z informowaniem, ostrzeganiem oraz alarmowaniem ludności w sytuacji zagrożenia występującego na obszarze miasta oraz w celu zapobieżenia skutkom katastrofy naturalnej, awarii technicznej lub działań terrorystycznych, wprowadzenia stanu nadzwyczajnego, w szczególności stanu klęski żywiołowej, a także w przypadku przeprowadzania ćwiczeń i treningów zostały ustalone zasady działania i organizacja systemu wykrywania i alarmowania na terenie miasta na mocy Zarządzenia nr 560 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 17 lipca 2018r. w sprawie organizacji i zasad działania systemu wykrywania i alarmowania /SWA/ na terenie miast.

W skład systemu wykrywania i alarmowania wchodzi następujące miejskie i zakładowe jednostki organizacyjne „SWA”:

- Powiatowy Ośrodek Analizy Danych i Alarmowania (POADA)
- Służby dyspozytorskie zakładów stwarzających zagrożenie dla środowiska realizujące zadania posterunków alarmowania (pa).

W skład SWA mogą też zostać włączone podmioty tworzące lokalny system wczesnego ostrzegania LSWO.

System wykrywania i alarmowania tworzy się w celu:

- Uzyskiwania informacji o zbliżaniu się lub stwierdzeniu faktu zaistnienia na określonym terenie niebezpieczeństwa dla zdrowia i życia ludzi, związanego ze stosowaniem środków masowego rażenia, wystąpieniem klęsk

żywiolowych, innych zdarzeń powstałych w stanach wyższej gotowości obronnej państwa oraz stanach nadzwyczajnych przewidzianych Konstytucją RP.

- Określenia rodzaju, miejsca, skali i skutków zaistniałych zagrożeń, oznaczania stref niebezpiecznych i prognozowania rozwoju wydarzeń.
- Uprzedzenia o zagrożeniu organów decyzyjnych, instytucji, organizacji oraz formacji OC.
- Ostrzegania i alarmowania ludności o zbliżającym się niebezpieczeństwie oraz informowania o zalecanych zasadach postępowania i zachowania się ludności w zaistniałych sytuacjach.

Jednym z ważniejszych dokumentów strategicznych regulujących zakres realizacji zadań obrony cywilnej w naszym Urzędzie był Wieloletni Plan Działania Prezydenta Miasta Sosnowca – Szefa Obrony Cywilnej w zakresie obrony cywilnej na lata 2018 – 2022, który został uzgodniony i zatwierdzony przez Wojewodę Śląskiego.

Głównym kierunkiem działania obrony cywilnej w tych latach było doskonalenie mechanizmów systemu ochrony ludności w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa, w tym w zakresie ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach, współdziałania podmiotów realizujących zadania ochrony ludności w czasie pokoju (w sytuacjach katastrof naturalnych i klęsk żywiołowych), a także dążenie do zapewnienia warunków realizacji zadań obrony cywilnej w stanie gotowości obronnej państwa czasu kryzysu i czasu wojny.

Główny kierunek działania realizowany był w ścisłym współdziałaniu z Szefem Obrony Cywilnej Kraju, organami samorządu terytorialnego, inspekcjami, strażami, służbami wojewódzkimi i powiatowymi, Siłami Zbrojnymi oraz instytucjami państwowymi, przedsiębiorcami i innymi jednostkami organizacyjnymi oraz społecznymi organizacjami ratowniczymi funkcjonującymi na terenie województwa, które zostały przewidziane do prowadzenia przygotowań i realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony cywilnej.

Oczekiwany rezultat powyższych działań było wzmocnienie zdolności struktur obrony cywilnej w sferze ochrony ludności przed niebezpieczeństwami wynikającymi z działań zbrojnych lub klęsk żywiołowych oraz przewyższanie ich bezpośrednich następstw poprzez dostosowanie istniejących rozwiązań w dziedzinie ochrony ludności do aktualnych potrzeb w zakresie bezpieczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z planowaniem, realizacją szkoleń i ćwiczeń oraz wyposażaniem formacji obrony cywilnej.

Plan przedsięwzięć zmierzający do realizacji kierunków działania obrony cywilnej składał się z kilku kluczowych zakresów:

1) Zakres organizacyjny:

- sukcesywne dostosowywanie funkcjonowania obrony cywilnej do nowych regulacji prawnych;

- doskonalenie procedur współpracy administracji samorządowej z jednostkami przewidzianymi do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej;
- weryfikowanie ilości formacji obrony cywilnej oraz realizowanych przez nie zadań;
- realizacja zadań wynikających z rocznych planów opracowywanych na podstawie Wytycznych i Planu Działania Wojewody Śląskiego Szefa Obrony Cywilnej Województwa w zakresie zadań obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w województwie śląskim na rok 2021-2022.

2) Zakres planowania:

- prowadzenie bieżącej aktualizacji oraz doskonalenie Planu Obrony Cywilnej w zakresie umieszczonych w nich procedur i załączników funkcjonalnych;
- dalsze dążenie do włączenia przez jednostki administracji samorządowej (gminy) na terenie województwa jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w struktury obrony cywilnej poprzez nadanie jej członkom przydziałów organizacyjno - mobilizacyjnych;
- dokonywanie analizy struktur oraz wyposażenia formacji obrony cywilnej, ze szczególnym uwzględnieniem stanów osobowych i faktycznych możliwości ich wykorzystania;
- dokonywanie analizy zasobów przewidzianych na wypadek zagrożeń chemicznych, biologicznych i promieniotwórczych;
- opracowywanie oceny stanu przygotowań obrony cywilnej za miniony rok według Wytycznych i Planu Działania Wojewody Śląskiego Szefa Obrony Cywilnej Województwa w zakresie zadań obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w województwie śląskim na rok 2021-2022.
- opracowywanie sprawozdania za miniony rok dotyczącego realizacji Wytycznych i Planu Działania Wojewody Śląskiego Szefa Obrony Cywilnej Województwa w zakresie zadań obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w województwie śląskim na rok 2021-2022 w sprawie realizacji zadań – *po ukazaniu się dyspozycji Szefa OC województwa do sporządzenia ww. sprawozdania*- utrzymywanie aktualności Planu ochrony zabytków zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25.08.2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. Nr 212, poz. 2153);
- rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, szczególnie na szczeblu lokalnym, mającej na celu zwiększenie skuteczności planowanych działań.

3) Zakres wykrywania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania:

- utrzymywanie w stałej gotowości systemu alarmowania i powiadamiania ludności;

- doskonalenie organizacji i zasad funkcjonowania Systemu Wykrywania i Alarmowania oraz Systemu Wczesnego Ostrzegania o zagrożeniach w tym form i sposobów informowania obywateli o możliwych zagrożeniach;
- zakończenie modernizacji syren alarmowych oraz utrzymywanie w stałej sprawności systemu alarmowania ludności oraz systemu zarządzania poprzez łączność radiotelefoniczną (treningi i ćwiczenia);
- doskonalenie systemu powszechnego ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach uderzeniami z powietrza;
- doskonalenie planów współdziałania jednostek organizacyjnych wchodzących w skład systemu wczesnego ostrzegania i systemu wykrywania i alarmowania.

4) Zakres edukacji:

- realizowanie szkoleń w obszarze obrony cywilnej i ochrony ludności zgodnie z Wytycznymi Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 11 stycznia 2016r. w sprawie zasad organizacji i sposobu przeprowadzania szkoleń z zakresu obrony cywilnej;
- doskonalenie form i metod szkolenia organów, sił OC oraz pracowników administracji;
- kontynuowanie edukacji społeczeństwa w zakresie rodzajów alarmów i sygnałów alarmowych oraz komunikatów ostrzegawczych, a także zasad postępowania po ich usłyszeniu;
- realizowanie ćwiczeń struktur i organów OC zgodnie z Wytycznymi Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 23 listopada 2012r. w sprawie organizowania ćwiczeń obrony cywilnej oraz Poradnikiem metodycznym przygotowania i prowadzenia ćwiczeń obrony cywilnej;
- propagowanie wiedzy wśród ludności cywilnej i pracowników zakładów pracy w obszarze powszechnej samoobrony dotyczącej potencjalnych zagrożeń czasu wojny i pokoju oraz sposobów przeciwdziałania tym zagrożeniom, z wykorzystaniem środków masowego przekazu, stron internetowych, ulotek i publikacji oraz innych form szkolenia;

5) Zakres zabezpieczenia logistycznego i infrastruktury technicznej:

- przeprowadzenie inwentaryzacji posiadanych zasobów materiałowych i sprzętowych obrony cywilnej zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- kontynuowanie likwidacji sprzętu przestarzałego i nieprzydatnego zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- utrzymanie posiadanego sprzętu obrony cywilnej w pełnej sprawności technicznej poprzez właściwą konserwację, naprawy, remonty i legalizacje;
- przeprowadzenie weryfikacji oraz sprawdzenie sprawności awaryjnych źródeł zasilania w energię w wyznaczonych obiektach;
- nadzorowanie funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych;

- aktualizacja planu przygotowania doraźnych miejsc pobytu ludności, niezbędnych do realizacji procesu ewakuacji,
- z uwzględnieniem zapewnienia środków potrzebnych do przetrwania ludności ewakuowanej;
- prowadzenie weryfikacji istniejących budowli ochronnych pod kątem ich przydatności do celów obrony cywilnej.

6) Zakres finansowy:

- opracowanie wniosków do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego o dotacje na realizację zadań w latach 2018 – 2022;
- sprawozdania z wykonania przyznanych kwot dotacji na realizację zadań obrony cywilnej;
- utrzymanie i konserwację systemów alarmowych, inne bieżące zadania finansowane na podstawie zawieranych umówi porozumień.

7) Zakres kontroli:

Kontrole prowadzone są w poszczególnych Wydziałach Urzędu Miejskiego w Sosnowcu oraz w jednostkach organizacyjnych i dotyczą realizacji zadań z zakresu obrony cywilnej. Tematyka kontroli w zakresie obrony cywilnej zaplanowanych do realizacji w latach 2018-2022 przedstawia się następująco:

- realizacja zadań w zakresie planowania obrony cywilnej i ratownictwa;
- realizacja zadań w zakresie szkolenia obrony cywilnej;
- w zakresie planowania materiałowego i gospodarowanie sprzętem obrony cywilnej (gosp. sprzętem);
- w zakresie działalności organizacyjno-kadrowej;
- w zakresie przestrzegania przepisów prawnych;
- realizacja zadań w zakresie zabezpieczenia inżynieryjno-technicznego.

Mając na uwadze właściwe przygotowanie i realizację zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej Szef Obrony Cywilnej Miasta Sosnowca za pośrednictwem Referatu Spraw Obronnych i Obrony Cywilnej corocznie planował, przygotowywał i organizował szkolenia w tym zakresie, zgodnie z Wytocznymi Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 23 listopada 2012 r. w sprawie organizowania ćwiczeń obrony cywilnej oraz poradnikiem metodycznym przygotowania i prowadzenia ćwiczeń obrony cywilnej, ukierunkowane przede wszystkim na:

- zadaniach i kompetencjach organów administracji publicznej, służb, inspekcji, straży w zakresie ochrony ludności, obrony cywilnej i ochrony dóbr kultury;
- formacje obrony cywilnej – zadania, sposób organizacji, wyposażenie, zasady osiągnięcia gotowości do działania;
- reklamowaniu osób funkcyjnych, nadawanie przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych oraz świadczenia na rzecz obrony cywilnej;
- założeniach i funkcjonowaniu systemu alarmowania i ostrzegania;

- zadaniach organizacji pozarządowych w systemie ochrony ludności i obrony cywilnej.

Program szkolenia opracowywał organizator szkolenia na podstawie założeń programowych i zawsze powinien być zatwierdzony przez właściwego terytorialnie szefa obrony cywilnej, zgodnie z Wytycznymi Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 11 stycznia 2016 r. w sprawie zasad organizacji i sposobu przeprowadzania szkoleń z zakresu obrony cywilnej.

Zgodnie z § 9 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie powszechnej samoobrony ludności (Dz. U. z 1993 r. Nr 91, poz. 421) wydatki związane ze szkoleniem ludności w zakresie powszechnej samoobrony pokrywane były w ramach limitów wydatków bieżących na cele obronne, środki finansowe na ten cel rozdysponowywane były po przyznaniu z budżetu państwa środków finansowych na realizację ww. zadania. Jednostki samorządu terytorialnego (gminy, miasta i miasta n. p. p) otrzymywały dofinansowanie szkoleń z zakresu powszechnej samoobrony w cyklu pięcioletnim. Finansowanie zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego realizowane było w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2004 r. Nr 152, poz. 1599, z późn. zm.), Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 października 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2007 r. Nr 197, poz. 1426).

Kolejnym merytorycznym i również istotnym dokumentem, który przedstawia realizację zadań z zakresu obrony cywilnej były Wytyczne i Plan Działania Prezydenta Miasta Sosnowca – Szefa Obrony Cywilnej w zakresie zadań obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego na lata 2021-2022. Zasadniczymi celami działania i koncentracji zadań obrony cywilnej w tych latach była:

- 1) analiza potrzeb i ocena przygotowania istniejących struktur i zasobów na terenie gminy do realizacji w stanach nadzwyczajnych w zakresie szeroko pojętej ochrony ludności i mienia;
- 2) modernizacja radiowego systemu alarmowania i powiadamiania ludności opartego o elektroniczne syreny alarmowe;
- 3) dalsze doskonalenie funkcjonowania Systemu Wykrywania i Alarmowania (SWA);
- 4) prowadzenie działań dotyczących aktualizacji lub opracowania wszelkich planów związanych z Obroną Cywilną;
- 5) weryfikacja przydatności sprzętu, przeprowadzanie remontów i wymiany zużytego sprzętu i wyposażenia formacji OC w ramach wdrażania wytycznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 3 marca 2014 r. w sprawie normatywów w zakresie zaopatrywania organów i formacji obrony cywilnej w sprzęt, środki

techniczne i umundurowanie niezbędne do wykonywania zadań obrony cywilnej;

- 6) dalsze intensyfikowanie działań w zakresie edukacji, w tym edukacji społeczeństwa w ramach powszechnej samoobrony;
- 7) w ramach możliwości finansowych dalsze wyposażanie poprzez stosowne zakupy Wojewódzkiego Magazynu Przeciwpowodziowego w niezbędny sprzęt i środki.

W celu zapewnienia wysokiego poziomu przygotowań obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w każdym roku kalendarzowym sporządzano:

„Ocena stanu przygotowań ochrony ludności i obrony cywilnej” za dany rok wg Wytycznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 30 sierpnia 2016r. w sprawie opracowywania oceny stanu przygotowań szefa obrony cywilnej w województwach. Ocena ta zawiera tabele sprawozdań dotyczące:

- przygotowania i zapewnienia działania systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania;
- przygotowania i organizowania ewakuacji ludności na wypadek powstania masowego zagrożenia dla życia i zdrowia na znacznym obszarze;
- charakterystyki istniejących zasobów budownictwa ochronnego w mieście Sosnowcu;
- zestawienia i analizy sprzętu OC znajdującego się w magazynach OC;
- informacji o urządzeniach specjalnych do likwidacji skażeń;
- planowania i zapewnienia ochrony oraz ewakuacji dóbr kultury i innego mienia;
- zapewnienia dostaw wody pitnej dla ludności i wyznaczonych zakładów przemysłu spożywczego oraz wody dla urządzeń specjalnych do likwidacji skażeń i do celów przeciwpożarowych;
- tworzenia i przygotowania działań jednostek organizacyjnych obrony cywilnej (stan nadania przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych; kryteria tworzenia Formacji Obrony Cywilnej według zagrożeń, stopnia gotowości i rodzaju zadań; ogólny stan sprzętu na wyposażeniu FOC);
- finansowania zadań obrony cywilnej (wydatki budżetowe na obronę cywilną: materiały do wykorzystania bieżącego, obsługa techniczna i naprawy, zakup usług);
- szkoleń i ćwiczeń z zakresu obrony cywilnej (sprawozdanie z realizacji szkoleń w danym roku składa się z sześciu arkuszy danych);
- szkoleń z zakresu powszechnej samoobrony (na stronie urzędu www.sosnowiec.pl znajduje się zakładka Miasto - Monitoring miejski i bezpieczeństwo, pliki do pobrania: Informator o powszechnej samoobronie ludności, w którym znajdują się podstawowe informacje w zakresie rozwiązań dotyczących bezpieczeństwa miasta i jego mieszkańców oraz podstawowe wskazówki zasad postępowania w różnych sytuacjach kryzysowych).;

- szkoleń Formacji Obrony Cywilnej;
- ćwiczenia organów i formacji OC oraz innych służb, inspekcji i straży (w każdym kwartale danego roku ŚUW przesyła informację o przygotowaniu się do przeprowadzenia treningu doskonalącego znajomość procedur wymiany informacji i prognozowania skażeń wg normy ATP 45 D). Podczas treningu przebiega wymiana informacji i meldunków pomiędzy Wojewódzkim Ośrodkiem Analizy Danych i Alarmowania (WOADA) w Katowicach a Powiatowym Ośrodkiem Analizy Danych i Alarmowania (POADA) w Sosnowcu we współpracy z pracownikami Referatu Spraw Obronnych i Obrony Cywilnej Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego. Trening polega na stworzeniu i przesłaniu do WCZK, na podstawie otrzymanej wcześniej wiadomości zawierającej opis zaistniałego zdarzenia oraz warunki meteorologiczne, meldunku CBRN 2 oraz CBRN 3. W trakcie trwania treningu wykorzystywany jest system oprogramowania SI PROMIEŃ, SI PGO (Pakiet Grafiki Operacyjnej) dla celów związanych z wymianą informacji w Krajowym Systemie Wykrywania Skażeń i Alarmowania (KSWSiA). Licencja dotycząca udostępniania i wykorzystywania zestawu cyfrowych produktów (danych) geograficznych dystrybuowanych za pośrednictwem Biblioteki Teleinformatycznej CPI do podmiotów spoza Resortu Obrony Narodowej, udzielona jest nieodpłatnie dla Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego do maja 2025r.

Budowle ochronne

Istotny element w obronie cywilnej stanowią budowle ochronne, schrony i ukrycia przeznaczone dla ochrony ludności oraz załóg zakładów pracy. Zgodnie z definicją przez budowlę ochroną należy rozumieć pomieszczenie lub zespół pomieszczeń przeznaczonych do ochrony osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed skutkami działań zbrojnych, ekstremalnych zjawisk pogodowych, katastrof ekologicznych, przemysłowych lub innych zagrożeń.

Akty prawne regulujące zakres ich działania:

- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. z 2021r. poz.11 z późn.zm);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności;
- Wytyczne Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 4 grudnia 2018r. w sprawie zasad postępowania z zasobami budownictwa ochronnego.

Definicji schronu, ani ukrycia nie ma jednak w przepisach rangi ustawowej, czy też rozporządzeniu. Aktualnie jedynym aktem urzędowym, który określa wymagania

techniczne dla schronów i ukryć są „Warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać budowle ochronne” stanowiące załącznik nr 1 do wytycznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju z 4 grudnia 2018 r. w sprawie zasad postępowania z zasobami budownictwa ochronnego.

W związku z powyższym budowa schronu musi odbywać się zgodnie z przepisami ogólnymi, a więc zawartymi w ustawie Prawo budowlane oraz w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Rozporządzenie ustala warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać budynki i związane z nimi urządzenia, ich usytuowanie na działce budowlanej oraz zagospodarowanie działek przeznaczonych pod zabudowę, zapewniające spełnienie wymagań art. 5 i 6 ustawy - Prawo budowlane. W Ministerstwie Rozwoju i Technologii analizowane są możliwości ewentualnego wprowadzenia zmian w ustawie – Prawo budowlane umożliwiających uproszczoną procedurę budowy schronów i ukryć przydomowych przez obywateli.

Stan ogólny schronów i ukryć w mieście Sosnowiec to **84** budowle ochronne, zgodnie z kartami ewidencji budowli ochronnych. Budowle ochronne w większości zlokalizowane są w budynkach mieszkalnych w zasobach MZZL, MZBM, Wspólnotach Mieszkaniowych, zarządców prywatnych oraz szkołach.

Wykaz szkół posiadających ukrycia:

ul. Składowa 5 - SP nr 19
ul. Zawodzie 34 - SP nr 21
ul. Urbanowicz 14 - SP nr 22
ul. Zillingera 1 - IV LO
ul. Sucha 21- Zespół Szkół Specjalnych Nr 2
ul. Krasickiego 1 - SP nr 25
ul. Andersa 66 - SP nr 20

Rodzaje i charakterystyka budowli ochronnych

Budowle ochronne dzielą się na schrony i ukrycia, na terenie miasta znajdują się 2 schrony i 82 ukrycia.

Schron - jest budowlą ochronną o budowie konstrukcyjnie zamkniętej, hermetycznej, zapewniającej ochronę osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed założonymi czynnikami rażenia oddziałującymi ze wszystkich stron.

Ukrycie - jest budowlą ochronną niehermetyczną, wyposażoną w najprostsze instalacje, zapewniającą ochronę osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed założonymi czynnikami rażenia oddziałującymi z określonych stron.

Wyróżnia się następujące klasy odporności ukryć:

- 1. ukrycia kategorii I** – podstawowej odporności, zabezpieczające przed:

- a) nadciśnieniem powietrznej fali uderzeniowej o wartości $\Delta p_m \geq 0,03$ MPa;
 - b) skutka mi obciążeń wtórnych od spadających elementów konstrukcji budynków i zagruzowania;
 - c) odłamkami bomb i pocisków;
 - d) promieniowaniem przenikliwym z opadu radioaktywnego, przy zapewnieniu współczynnika osłabienia promieniowania przenikliwego $K \geq 100$;
 - e) oddziaływaniem pożarów w obrębie budynku, w którym usytuowano ukrycie oraz w rejonie wokół ukrycia;
- 2. ukrycia kategorii II** – zabezpieczające głównie przed promieniowaniem przenikliwym z opadu radioaktywnego, przy zapewnieniu współczynnika osłabienia promieniowania przenikliwego $K \geq 100$, zapewniające również ochronę przed konwencjonalnymi środkami rażenia, w szczególności odłamkami bomb i pocisków oraz zagruzowaniem.

Ze względu na powstanie budowli ochronnych w latach 1954-1966 w większości przypadków stan techniczny obiektów nie spełnia wymogów pierwotnego przeznaczenia, ponadto w budynkach mieszkalnych pomieszczenia ukrycia wykorzystywane są m.in. na piwnice lokatorskie (zgodnie z przepisami jest to dopuszczalne w stanie stałej gotowości obronnej państwa - czyli w czasie pokoju).

Zgodnie z **art. 61** ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity) Właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany:

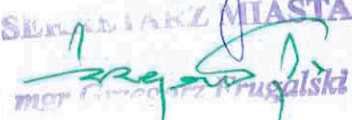
- 1) utrzymywać i użytkować obiekt zgodnie z zasadami, o których mowa w art. 5 ust. 2;
- 2) zapewnić, dochowując należytej staranności, bezpieczne użytkowanie obiektu w razie wystąpienia czynników zewnętrznych oddziałujących na obiekt, związanych z działaniem człowieka lub sił natury, takich jak: wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, osuwiska ziemi, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, pożary lub powodzie, w wyniku których następuje uszkodzenie obiektu budowlanego lub bezpośrednio zagrożenie takim uszkodzeniem, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska.

p.o. Z-cy Naczelnika
Wydziału Bezpieczeństwa
i Zarządzania Kryzysowego

Mariusz Labędzki

WYDZIAŁ BEZPIECZEŃSTWA
I ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO
KIEROWNIK REFERATU
SPRAW OBRONNYCH I OBRONY CYWILNEJ

mgr Jacek Gusał

mgr Grzegorz Krusalski

INSPEKTOR

mgr Monika Pawlik